

ÞITT NAFN
BJARGAR

LÍFI

WENDY GALARZA,
MEXÍKÓ

SKOTIN Á MÓTMÆLUM GEGN OFBELDI Á KONUM

PITT NAFN BJARGAR LÍFI Í 20 ÁR

Samstaða fólks getur náð fram mögnuðum samfélagsumbótum og réttlæti.

Fyrir 20 árum skipulagði lítill hópur aðgerðasinna Amnesty International í Póllandi sólarhrings bréfamarþon. Næstu árin fylgdu aðgerðahópar í fleiri löndum í kjölfarið. Og í dag er **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** stærsti mannréttindaviðburður í heimi.

Árið 2001 voru 2.326 bréf skrifuð. Árið 2020 voru bréfin, tistin og undirskriftir ákalla orðin 4,5 milljón! Fólk hvaðanæva úr heiminum hefur sameinast um þá hugmynd að samstaða sé möguleg þrátt fyrir fjarlægðir. Þessi samtakamáttur hefur komið á raunverulegum breytingum í lífi fleiri en 100 þolenda mannréttindabrota, frelsað þá frá pyndingum, ofsóknum eða óréttlátri fangavist.

Í ár beinir herferð Amnesty International **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** sjónum að einstaklingum sem sætt hafa mannréttindabrotum fyrir friðsamlegt aðgerðastarf eða sýn sína á lífið. Málin snúa til dæmis að hinsegin aðgerðasinnnum, umhverfissinnnum og friðsamlegum mótmælendum. Einstaklingarnir sem um ræðir hafa ýmist sætt ofbeldi, skotárásur, fangelsisvist, ofsóknum eða hótunum. **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** verður til þess að þessir þolendur mannréttindabrota fá stuðningskeðjur í þúsundtali frá fólki frá fjarlægum heimshornum. Þolendurnir og fjölskyldur þeirra finna að mál þeirra er ekki gleymt þar sem vakinn er opinber athygli á málunum víða um heim.

Frá **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** í Tævan, 2020.

Til viðbótar við bréfaskrifin þrýstir Amnesty International á þá sem hafa völd til breytinga, eins og til dæmis stjórnaráðgjafir í viðkomandi landi. **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** varpar einnig ljósi á óréttlæti í máli þessara einstaklinga með ýmsum viðburðum og nær heimsathygli í gegnum samfélagsmiðla.

Fólkið sem sjónum hefur verið beint að fyrri ár hefur lýst yfir þakklæti til þeirra sem hafa gripið til aðgerða og greinir frá styrknum sem það fann frá öllum þeim sem létu sig mál þess varða.

Oft er hægt að sjá verulegar breytingar á framkomu yfirvalda í garð þolenda mannréttindabrota í kjölfar herferðarinnar: ákærur eru felldar niður, fólk leyst úr haldi, meðferð er mannúðlegri og lög eða reglugerðir sem taka á óréttlætina eru kynnt til sögunnar.

■ Kynntu þér málin í ár á:
www.amnesty.is

■ Hafðu samband fyrir frekari upplýsingar:
amnesty@amnesty.is

■ Tístu og taggaðu
[@Amnesty](https://twitter.com/Amnesty) á Twitter og sýndu stuðning með myllumerkjum **#W4R21** og **#PITTNAFN**

ÁÐUR EN ÞÚ BYRJAR

Hægt er að nota þetta verkefni í fjölbreyttu umhverfi fyrir ýmsa hópa, t.d. í skólastofunni, félagsmiðstöðvum, með fjölskyldunni, í hópi baráttufólks fyrir mannréttindum og á netinu. Leiðbeinendur geta aðlagð efnið eftir þörfum og kringumstæðum hvers hóps. Sem dæmi gæti verið gagnlegt að kanna þekkingu þátttakenda á málefnum, huga að hvað henti best miðað við fjölda þátttakenda svo allir fái tækifæri til að vera virkir þátttakendur og mögulegum hindrunum. Þegar þátttakendur grípa til aðgerða er mikilvægt að ræða hvort það sé öruggt fyrir hvern og einn og þá af hverju eða af hverju ekki.

Verkefnin eru öll ætluð virkri þátttöku þátttakenda sem kanna, ræða, greina og spyrja spurninga um málefni en eru ekki einungis mataðir á upplýsingum. Þessi aðferðafræði er kennslufræðilega mikilvæg þar sem þátttakendur:

ÞRÓA lykilfærni og -hæfni

FÁ TÆKIFÆRI til að mynda eigin skoðun, bera upp spurningar og öðlast dýpri skilning á málefnum

TAKA ÁBYRGÐ á sínu námi og móta umræður í tengslum við áhugasvið, hæfni og áhyggjuefni

FÁ RÝMI fyrir tilfinningar sínar og að móta sín eigin viðhorf

■ Amnesty International býður upp á fjölda netnámskeiða um mannréttindi á hinum ýmsu tungumálum (m.a. nokkur námskeið á íslensku) á www.academy.amnesty.org. Þar er að finna örnámskeið á ensku um baráttufólk fyrir mannréttindum sem kynnir herferðina **PITT NAFN BJARGAR LÍFI**.

GÓÐAR FRÉTTIR ÚR PITT NAFN BJARGAR LÍFI 2020

ÞÍN ÞÁTTTAKA SKIPTIR MÁLI

BARÁTTUKONA LAUS ÚR HALDI Í SÁDI-ARABÍU

Nassima al-Sada, baráttukona fyrir frelsi kvenna, var handtekin og fangelsuð árið 2018 fyrir friðsamlega mannréttindabaráttu. Í fangelsinu var hún barin af fangelsisvörðum og fékk engar heimsóknir, ekki einu sinni frá lögfræðingi sínum. Nassima var frjáls á ný í júní 2021, þökk sé stuðningi 777.611 einstaklinga víðs vegar að úr heiminum. Hún er nú komin í faðm fjölskyldu og vina á ný.

ÞRIGGJA BARNNA FAÐIR MUN BRÁTT SAMEINAST FJÖLSKYLDU SINNI Á NÝ

Í apríl 2018 var Germain Rukuki, starfsmaður frjálsra félagasamtaka og baráttumaður fyrir mannréttindum í Búrúndí, fundinn sekur á grundvelli fjölda upploginna sakargifta og dæmdur í 32 ára fangelsi. Hann var fangelsaður áður en hann fékk tækifæri til að halda á yngsta barni sínu, sem fæddist stuttu eftir að hann var handtekinn. Fjölskylda hans flúði Búrúndí af ötta við hefndarárásir. Germain fékk loks frelsi hinn 30. júní 2021 og mun brátt sameinast fjölskyldu sinni á ný, þökk sé ríflega 430.000 einstaklingum sem gripu til aðgerða og kölluðu eftir lausn hans.

© Private

FRAMFARASKREF FYRIR RÉTTLÆTI Í SUÐUR-AFRÍKU

Vinkonurnar Popi Qwabe og Bongeka Phungula voru myrtar þegar þær fóru út á lífið í maí 2017. Þar til nýlega höfðu fjölskyldur þeirra haft áhyggjur af vanköntum og töfum á lögreglurannsókn í máli þeirra. Í mars 2021 var málið tekið upp á ný af lögreglunni í kjölfar þess að 341.106 undirskriftir bárust til stuðnings málinu frá fólki um heim allan. Lögreglan hefur lokið rannsókn sinni og sent málið áfram til skrifstofu ríkissaksóknara.

„Ég er bjartsýn. Mér finnst loksins eins og eitthvað muni breytast,“ segir Thembeihle, systir Popi.

© Private

UM MANNRÉTTINDI

Mannréttindi eru grundvallarréttindi og réttarvernd sem hvert og eitt okkar á tilkall til. Mannréttindi byggjast á meginreglum um mannlega reisn, jafnrétti og gagnkvæma virðingu óháð aldri, þjóðerni, kyni, kynþætti, lífsskoðunum og persónulegri afstöðu.

Sem manneskja átt þú rétt á að komið sé fram við þig á sanngjarnan hátt og þér ber einnig að koma fram við aðra af sanngirni. Þú átt einnig rétt á ákvarðanatöku um eigið líf. Þessi grundvallarmannréttindi eru algild – þau eru réttur okkar allra, allra sem heiminn byggja. Þau eru óafsalanleg – enginn getur tekið þau frá okkur. Þau eru líka óskiptanleg og tengjast innbyrðis – allir þættir hafa jafnmikið vægi og eru tengdir hver öðrum.

Í kjölfar þeirra grimmdarverka sem framin voru í seinni heimsstyrjöldinni urðu til alþjóðleg lög um mannréttindi, á grundvelli Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna. Þau hafa myndað trausta undirstöðu fyrir landsbundin og svæðisbundin lög og er ætlað að bæta líf fólks um heim allan. Yfirvöldum á hverjum stað ber að líta á mannréttindi sem gildandi lög. Þau leggja yfirvöldum og ríkisstarfsfólki þær skyldur á herðar að virða og verja rétt þeirra sem undir lögsagnarumdæmi þeirra heyra, sem og á öðrum svæðum.

Mannréttindi eru ekki munaður sem fólk fær aðeins að njóta þegar aðstæður leyfa.

Frá **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** í Benín, 2020.

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna var mótuð af Sameinuðu þjóðunum á fyrstu árum stofnunarinnar, strax í kjölfar seinni heimsstyrjaldarinnar. Frá árinu 1948 hefur hún verið grundvöllur alþjóðareglna um mannréttindi. Öll ríki heims hafa samþykkt að þau skuli vera bundin af þeim almennu meginreglum sem lýst er í 30 greinum þessa skjals.

Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna er, eins og nafnið gefur til kynna, yfirlýsing. Hún er viljayfirlýsing af hálfu allra ríkisstjórna, um heim allan, um að virða tiltekna reglur og staðla er varða meðferð á og framkomu við mann- eskjur. Mannréttindi eru hluti af alþjóðalögum. Allt frá því að Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna var samþykkt hafa fjölmörg önnur bindandi lög og samþykktir verið gerð á grundvelli þeirra meginreglna sem í yfirlýsingunni er að finna. Það er á grundvelli slíkra laga og samþykktu sem samtök á borð við Amnesty International krefja yfirvöld um að hætta að beita illri meðferð af þeim toga sem þolendur í herferðinni **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** hafa upplifað.

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjálsir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelsis frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögmetu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi lífskjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRN MÁLALEG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar.

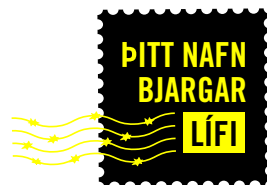
18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekki má svipta neinn neinum þessara réttinda

VERKEFNI

LÖGREGLUOFBELDI

LYKILHUGTÖK

- Löggæsla
- Valdbeiting
- Friðsamlegar samkomur
- Refsileysi
- Sanngirnissbætur
- Kynjajafnrétti

UM ÞETTA VERKEFNI

Í þessu verkefni skoða þátttakendur löggæslu, hlutverk lögreglu á mótmælum í Mexíkó og kynbundið ofbeldi sem konur og stúlkur sæta þar í landi. Þátttakendur fræðast um heimildir lögreglu samkvæmt mannréttindalögum, þá sérstaklega hvað varðar eftirlit á samkomum og mótmælum. Skoðað verður hvernig hægt er að draga lögregluna til ábyrgðar fylgi hún ekki alþjóðlegum lögum um valdbeitingu og notkun skotvopna.

MARKMIÐ

- Að þátttakendur öðlist skilning á hlutverki lögreglu til verndar mannréttindum og geti tengt hvaða þýðingu það hefur í eigin lífi
- Að þátttakendur geti útskýrt lagaheimildir lögreglu til valdbeitingar og sett þær í samhengi við ákveðin mannréttindi
- Að þátttakendur öðlist skilning á þeim aðstæðum sem konur og stúlkur standa frammi fyrir í kröfugöngum um kvenréttindi í Mexíkó

- Að þátttakendur finni til samkenndar með þeim konum sem sætt hafa lögregluofbeldi
- Að þátttakendur kynnist herferðinni **PITT NAFN BJARGAR LÍFI**
- Að þátttakendur skrifi stuðningskveðju til Wendy Galarza og sýni henni samstöðu

ALDUR

13+

LENGD

60 mínútur

HJÁLPAÐGÖGN

- Dreifiefni: *Bakgrunnsupplýsingar um valdbeitingu og mannréttindi* (bls. 9)
- Dreifiefni: *Saga Wendy Galarza* (bls. 11)
- Dreifiefni: *Kvenréttindabaráttan í Mexíkó* (bls. 10)
- Dreifiefni: *Tillaga að bréfi til stjórnvalda* (bls. 15)

UNDIRBÚNINGUR

- Valfrjálst: Dreifiefni prentað út fyrir þátttakendur/hópa

1. INNGANGUR – HLUTVERK LÖGREGLU

Þátttakendur eru beðnir að velja fyrir sér hlutverki lögreglu í samfélaginu.

- Af hverju erum við með lögreglu?
- Hvert er hlutverk hennar?
- Hvernig á lögreglan að haga sér?

Ef þátttakendur nefna ekki neðangreind atriði er gott að minna þá á að í flestum löndum hefur lögreglan eftirfarandi hlutverk:

- Að tryggja að fólk fylgi lögum (að halda uppi lögum og reglu)
- Að vernda fólk og eigur og halda stillingu meðal almennings
- Að rannsaka glæpi og framkvæma handtökur

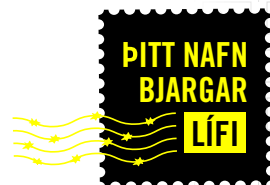
Gott er að leggja áherslu á punkta úr dreifiefninu *Bakgrunnsupplýsingar um valdbeitingu og mannréttindi*. Hægt er að prenta dreifiefnið út fyrir þátttakendur eða einungis ræða punktana.

2. SAGA WENDY GALARZA

Eftirfarandi texti er lesinn upp fyrir þátttakendur og þeim sagt að þetta hafi gerst í raun og veru.

Wendy tók hinn 9. nóvember 2020 þátt í kröfugöngu sem var skipulögð af hópi femínista í Cancún til að krefjast réttlætis fyrir konu sem var myrt og er þekkt sem Alexis. Þegar hópur

mótmælenda hóf að toga niður og brenna viðartálma skaut lögreglan skotum upp í loft, en að sögn sumra skaut hún í átt að mannfjöldanum. Wendy áttaði sig síðan á því að hún væri með skotsár bæði á fótlegg sínum og sköpum.

Þátttakendur eru beðnir að lýsa viðbrögðum sínum (10 mínútur):

- Hvað heldur þú að hafi gerst?
- Hvernig ætti lögreglan að bregðast við? Þá sérstaklega í ljósi þess að Wendy er særð.

Litlir hópar eru myndaðir og fær hver hópur eintak af dreifiefninu *Saga Wendy Galarza og Kvenréttindabarátta í Mexíkó*. Hópunum er gefinn tími til að lesa í gegnum dreifiefnið.

Valfrjálst: Ef ekki gefst nægur tími til að þátttakendur geti lesið sögu Wendy Galarza er einnig hægt að segja stuttlega frá því hvað gerðist og hvernig Wendy særðist.

Hóparnir eru beðnir að svara eftirfarandi spurningum (15 mínútur):

- Hver eru baráttumál kvenna og stúlkna á Íslandi?
- Kemur þér eitthvað á óvart varðandi stöðuna í Mexíkó? Er staðan svipuð á Íslandi?
- Hvað hefði lögreglan átt að gera eða ekki gera?
- Var réttlætanlegt af lögreglu að nota skotvopn í þessum aðstæðum?
- Hvað ætti að gera til að tryggja að skotárásin sem Wendy sætti sé rannsökuð með áhrifaríkum hætti og að hver sá sem grunaður er um að fremja glæp gegn henni sæti refsingu?

Nú kemur allur hópurinn saman aftur til að deila sínum svörum (10 mínútur). Mögulegar spurningar til að velta fyrir sér:

- Telur þú að það skipti máli hver skaut?
- Ætti að tryggja að áhrifarík rannsókn fari fram þó að lögreglan hafi valdið meiðslunum?

Þessi atriði verða skoðuð nánar í næsta hluta verkefnisins.

Að lokum er útskýrt fyrir þátttakendum að víða í Mexíkó hefur lögreglan brotið gegn réttindum kvenna og stúlkna. Þar á meðal réttinum til að koma saman á friðsamlegan hátt, réttinum um mannhelgi og líkamlega friðhelgi, réttinum til lífs án ofbeldis og frelsis frá pyndingum og annarri illri meðferð. Amnesty International hefur komist að þeirri niðurstöðu að yfirvöld í Mexíkó hafi brugðist við mótmælum kvenna með óhóflegri og ónauðsynlegri valdbeitingu, ólöglegum handtökum og geðþóttahandtökum, andlegu og líkamlegu ofbeldi og kynferðisofbeldi.

3. VALDBEITING LÖGREGLU

Dreifiefninu *Bakgrunnsupplýsingar um valdbeitingu og mannréttindi* er dreift til eða kynnt þátttakendum.

Næst er lesinn upp listi yfir þau viðmið um valdbeitingu og þær meginreglur sem gilda um löggæslu á mótmælum. Þátttakendur eru beðnir að tilgreina hvort þeir telji að lögreglan í Mexíkó hafi framfylgt þessum viðmiðum í máli Wendy Galarza.

Hægt er að biðja þátttakendur að standa upp ef þeir telja að viðmiðin hafi verið brotin en sitja ef ekki. Bæði standandi og sitjandi þátttakendur eru síðan beðnir að útskýra afstöðu sína. Einnig er hægt að para saman þátttakendur og biðja þá að merkja við þau viðmið sem eiga mest við í máli Wendy og hvernig viðmiðin eiga við svör þátttakenda í síðasta hluta verkefnisins þar sem viðbrögð lögreglu voru rædd.

Hópurinn er spurður eftirfarandi spurninga:

- Telur þú það réttlætanlegt að lögreglan hafi notað skotvopn í þessum aðstæðum?
- Hvað gæti hjálpað Wendy Galarza til að vinna úr þessu áfalli og að koma lífi sínu aftur í eðlilegar skorður?

Að lokum er lögð áhersla á þá staðreynd að konur og stúlkur sem berjast gegn kynbundnu ofbeldi í Mexíkó eru í sérstakri hættu á að sæta brotum. Yfirvöld í Mexíkó vita þetta og verða að sinna skyldu sinni mun betur þegar kemur að því að virða og vernda mannréttindi ásamt því að tryggja mannréttindi kvenna og stúlkna á mótmælum.

4. GRÍPUM TIL AÐGERÐA FYRIR WENDY

 15-30 MÍNÚTUR

Þátttakendum er sagt frá herferð Amnesty International **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** og að samtökin biðli nú til fólks um heim allan að grípa til aðgerða til stuðnings Wendy Galarza. Það er ef til vill gagnlegt að segja frá góðum fréttum fyrri ára og hversu áhrifaríkt það getur verið að skrifa bréf og grípa til annarra aðgerða í þágu mannréttinda.

Ef ekki reynist nægur tími fyrir þátttakendur að grípa til aðgerða í kennslustundinni eru þeir hvattir til að gera það utan kennslu og leyfa sér að vera skapandi.

- Það er tilvalið að sýna stutt myndband um **PITT NAFN BJARGAR LÍFI** sem hægt er að nálgast á youtube-síðu Íslandsdeildar Amnesty International (AmnestyIceland).
- Það er einnig tilvalið að sýna stutt myndband um Wendy á youtube-síðu Íslandsdeildar Amnesty International (AmnestyIceland).

SKRIFAÐU BRÉF OG BJARGAÐU LÍFI

Útskýrt er að oft eru það persónuleg bréf sem hafa mestu áhrifin. Hægt er að nýta neðangreindar leiðbeiningar ef þátttakendur vilja skrifa sitt eigið bréf:

- Segðu aðeins frá sjálfri/um/u þér
- Segðu honum hvað þér bregður mest við að heyra varðandi málið
- Krefstu þess að stjórnvöld í Mexíkó tryggi tafarlaust rannsókn á máli Wendy og að þeir aðilar sem grunaðir eru um verknaðinn verði dregnir til ábyrgðar

Þátttakendur geta nýtt tillögu að bréfi til stjórnvalda sem finna má á bls. 12.

Óscar Montes de Oca,
Attorney General of Quintana Roo,
Av. Adolfo López Mateos No.500,
esquina Nápoles,
Colonia Italia, C.P. 77035,
Chetumal, Quintana Roo,
Mexico

Salutation: Dear Attorney General

Email address: fiscal.general@fgeqroo.gob.mx
Phone: +52 983 83 5 0050, ext.1114
Twitter: [@FGEQuintanaRoo](https://twitter.com/FGEQuintanaRoo),
Facebook: www.facebook.com/FGEQuintanaRoo

SÝNUM SAMSTÖÐU

Útskýrt er fyrir þátttakendum að Wendy Galarza þyki vænt um börn og trúir því að þau hafi frá mörgu mikilvægu að segja. Þátttakendur eru hvattir til að sýna Wendy samstöðu með því að skrifa henni stuðningskveðju eða teikna mynd þar sem kemur fram hversu mikið þeir dást að henni fyrir að berjast fyrir réttindum kvenna og stúlkna.

Hægt er að deila skilaboðum á Twitter, tagga **@ShoutForWendy** og nota myllumerkið **#ShoutForWendy** eða **#GritoPorWendy**. Myndir af handskrifuðum kveðjum og teikningum eru persónulegri og myndu veita Wendy mikinn styrk.

Einnig má setja myndirnar og stuðningskveðjurnar í umslag og Íslandsdeild Amnesty International mun koma þeim áleiðis til Wendy.

DREIFIEFNI

BAKGRUNNSUPPLÝSINGAR UM
VALDBEITINGU OG MANNRÉTTINDI

Lögreglan hefur leyfi til ýmissa aðgerða sem almenningur hefur ekki. Til dæmis að beita valdi við handtöku, beita varðhaldi eða bera skotvopn. Þessu valdi lögreglu er ætlað að tryggja að hún geti framfylgt þeirri skyldu sinni að vernda fólk og halda uppi lögum og reglu.

Valdi fylgir hins vegar ábyrgð. Lögreglan hefur leyfi til valdbeitingar gegn einstaklingum en hún þarf ætíð að fylgja lögum og mannréttindaákvæðum. Þetta er sérstaklega mikilvægt þegar valdbeiting ógnar lífi einstaklings eða hætta er á alvarlegum áverkum.

VIÐMIÐ UM VALDBEITINGU:

- Valdbeiting skal vera allra síðasta úrræðið: Einungis þegar öll önnur úrræði bregðast skal beita eins litlu valdi og mögulegt er til að ná markmiði á lögmætan máta.
- Tryggja skal meðalhófsreglu hvað varðar hættu eða ógn (sem dæmi er ekki réttlætanlegt að skjóta einstakling fyrir að henda rusli á götu).
- Í þeim tillfellum þar sem valdbeiting lögreglu hefur leitt til áverka eða dauða einstaklings skal fara fram ítarleg, sjálfstæð og hlutlaus rannsókn án tafar.
- Lögreglufólk skal dregið til ábyrgðar ef það misnotar vald sitt.
- Lögreglan skal vera með skýr fyrirmæli um viðbrögð lögreglufólks í þeim aðstæðum sem það getur staðið frammi fyrir í starfi sínu, þar á meðal hvort valdbeiting sé viðeigandi.

Stjórnvöldum ber skylda til að tryggja að allir einstaklingar njóti réttarins til að koma saman á friðsamlegan hátt, þar á meðal til að mótmæla. Í alþjóðalögum kveður skýrt á um hvernig lögreglan skal sinna löggæslu á mótmælum. Það er hlutverk lögreglu að greiða fyrir friðsamlegum mótmælum og tryggja að allir geti nýtt rétt sinn á friðsamlegan hátt án ótta við refsiaðgerðir. Ef spennan myndast ber lögreglu skylda til að draga úr spennunni og taka tillit til eftirfarandi meginreglna:

- Þó svo að einhverjir mótmælendur taki þátt í ofbeldisfullum aðgerðum breytir það ekki annars friðsamlegum mótmælum í ofbeldisfull mótmæli. Lögreglan skal tryggja að friðsamir einstaklingar geti haldið mótmælum sínum áfram.
- Ofbeldisfullar aðgerðir fárra réttlæta ekki valdbeitingu lögreglu gegn hinum sem eru friðsamir.
- Ef valdbeiting telst nauðsynleg til að tryggja öryggi annarra skal lögregla beita eins litlu valdi og mögulegt er.
- Ákvörðunin um að brjóta mótmæli á bak aftur verður að vera allra síðasta úrræði þegar aðrar vægari leiðir hafa ekki dugað til.
- Aðeins er leyfilegt að beita tágasi og vatnsbyssum gegn ofbeldi þegar önnur úrræði hafa ekki borið árangur til að koma böndum á ofbeldið. Notkun þeirra til að brjóta mótmæli á bak aftur er einungis í lagi ef fólk getur auðveldlega yfirgefið svæðið.
- Skotvopn skulu ALDREI notuð til að brjóta mótmæli á bak aftur.

Wendy Galarza

DREIFIEFNI

KVENRÉTTINDABARÁTTA Í
MEXÍKÓ

Ofbeldi gegn konum og stúlkum er mikið vandamál í Mexíkó og eykst með ári hverju. Rannsóknir hagstofu Mexíkó (INEGI) sýna að tveir þriðju hlutar kvenna 15 ára og eldri hafa sætt einhvers konar ofbeldi, þar af hafa 44% ofbeldis verið af völdum maka. Árið 2020 bárust yfir 260.000 símtöl til neyðarlínunnar í landinu varðandi ofbeldi gegn konum. Árið áður bárust 198.000 slík símtöl til neyðarlínunnar.

Ofbeldi gegn konum og stúlkum í Mexíkó er að mestu falið og jafnvel talið eðlilegt. Lágt hlutfall þessara mála fer fyrir dómstóla og þannig eru konur rændar mannréttindum sínum. Síðustu ár hafa konur og stúlkur í auknum mæli farið á götur út til að mótmæla kvenmorðum (konur myrtar einungis vegna þess að þær eru konur) og öðru kynbundnu ofbeldi, refsileysi og skorti á réttlæti í dómsmálum kvenna. Víða hefur lögreglan brugðist við þessum mótmælum með því að brjóta á réttindum þeirra kvenna og stúlkna sem mótmæla. Þar á meðal réttinum til að koma saman á friðsamlegan hátt, mannhelgi, líkamlegri friðhelgi og frelsi frá pyndingum.

Amnesty International hefur komist að þeirri niðurstöðu að yfirvöld í Mexíkó brugðust við mótmælum kvenna með óhöflegri og ónauðsynlegri valdbeitingu, ólöglegum handtökum og geðþóttahandtökum, andlegu og líkamlegu ofbeldi og kynferðisofbeldi.

Þessi mótmæli og kröfugöngur gegn kynbundnu ofbeldi hafa að mestu farið friðsamlega fram. Hins vegar hafa þau verið úthrópuð sem ofbeldisfull. Með því að lýsa mótmælunum á þennan máta hafa yfirvöld og ýmsir fjölmiðlar skapað umhverfi sem er fjandsamlegt í garð réttar þessara kvenna til að koma saman á friðsamlegan máta. Einnig grefur það undan lögmæti aðgerða kvennanna og eykur líkur á ofbeldi í garð þeirra, bæði af hálfu yfirvalda sem almennings. Fordómar gegn þeim konum sem taka þátt í þessum kröfugöngum byggjast á og yta undir skaðlegar kynbundnar staðalmyndir kvenna og hlutverk þeirra í samfélaginu. Sem dæmi má nefna staðalmyndir eins og að konur eigi að vera heima í stað þess að valda vandræðum með þátttöku í kröfugöngum. Konum sem þora að taka þátt í mótmælunum er í raun mismunað þar sem reynt er að réttlæta þau mannréttindabrot sem þær verða fyrir á grundvelli hegðunar kvennanna sjálfra og er enn ein staðalmyndin sem þær þurfa að brjótast undan.

© Maho Irigoyen/Amnesty International

Wendy Galarza

DREIFIEFNI

SAGA WENDY GALARZA

Wendy Galarza hefur lagt sig alla fram í starfi sínu með börnum. Það er ástríða hennar að starfa með yngstu börnunum þar sem hún telur að grunnurinn að réttlátara samfélagi byggðu á samkennd byrji með stuðningi við þau.

Hún hefur unnið hörðum höndum að því að byggja upp réttlátara samfélag í Mexíkó en þar í landi sæta konur oft árásum, eru niðurlægðar og myrtar fyrir það eitt að vera konur. Hún, sem femínisti og aðgerðasinni, þekkir það af eigin raun þar sem hún týndi næstum lífi við að fordæma slíkt ofbeldi.

Wendy tók hinn 9. nóvember 2020 þátt í kröfugöngu sem var skipulögð af hópi femínista í Cancún til að krefjast réttlætis fyrir konu sem var myrt og er þekkt sem Alexis. Þegar hópur mótmælenda hóf að toga niður og brenna viðartálma skaut lögreglan skotum upp í loft, en að sögn sumra skaut hún í átt að mannfjöldanum. Wendy áttaði sig síðan á því að hún væri með skotsár bæði á fótlegg sínum og sköpum.

Tveimur dögum seinna lagði hún fram formlega kvörtun gegn lögreglunni. Það tók marga mánuði fyrir ríkissaksóknara að samþykkja sönnunargögn frá henni, til að mynda klæðnað hennar frá þessum degi sem var með ummerki eftir skot. Mál hennar er enn í gangi. Þeir sem grunaðir eru um að hafa staðið að skotárásinni hafa ekki enn sætt ábyrgð.

Wendy hefur ekki látið þetta mál stöðva sig og hefur safnað saman hópi kvenna sem sættu árásum á mótmælunum.

*„Ég er enn staðráðnari í að leyfa ekki 9. nóvember að falla í gleysku. Þrátt fyrir undirliggjandi ótta minn við að standa gegn ríkinu held ég áfram að brýna raust mína til að verja mannréttindi mín og **annars baráttufólks.**“*

© Maho Irigoyen/Amnesty International

© Maho Irigoyen/Amnesty International

BRÉFSÝNISHORN

WENDY GALARZA – MEXÍKÓ

Óscar Montes de Oca,
Attorney General of Quintana Roo,
Av. Adolfo López Mateos No.500, esquina Nápoles,
Colonia Italia, C.P. 77035,
Chetumal, Quintana Roo,
Mexico

Dear Attorney General,

Wendy Galarza is a dedicated childcare worker. Through her work, she strives to create a kinder and more compassionate society. It's an especially important goal in a context where women are often abused and killed for being women.

On 9 November 2020, Wendy, too, nearly lost her life to such violence. She attended a feminist march in Cancún where police fired shots and she was wounded. She launched a case against the police, but those responsible for the violence have not been brought to justice. Show Wendy that you take violence against women seriously. Impartially and thoroughly investigate the violations that she suffered, and ensure that all those responsible are brought to justice.

Yours sincerely

UM AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International er alþjóðleg hreyfing yfir 10 milljón einstaklinga sem telja að allt óréttlæti komi þeim við. Við berjumst fyrir heimi þar sem allar manneskjur fá að njóta mannréttinda sinna.

Við rannsökum atburði og segjum frá því sem gerist, hvar og hvenær sem mannréttindabrot eiga sér stað. Við beitum yfirvöld, áhrifamikla aðila og fyrirtæki þrýstingi og reynum að tryggja að þessir aðilar standi við gefin fyrirheit og virði alþjóðalög. Með því að miðla áhrifamiklum reynslusögum fólksins sem við vinnum með virkjum við milljónir stuðningsfólks okkar um heim allan til að berjast fyrir breytingum og koma aðgerðasinnnum í framlínunni til hjálpar. Við styðjum fólk til að leita réttar síns með fræðslu og þjálfun.

Með starfi okkar verndum við fólk og valdeflum það til að berjast fyrir ýmsum málefnum, þar á meðal afnámi dauðarefsingar, fyrir kyn- og frjósemisréttindum, gegn mismunun og réttindum flóttafólks og farandfólks. Við berjumst fyrir því að aðilar sem beita pyndingum verði dregnir fyrir dóm. Við beitum okkur fyrir því að fá lögum sem stuðla að kúgun breytt og við berjumst fyrir frelsi fólks sem hefur verið fangelsað fyrir það eitt að tjá skoðun sína. Við tökum málstað allra sem búa við skert frelsi eða mannvirðingu óháð uppruna.

AMNESTY
INTERNATIONAL
ÍSLANDSDEILD AMNESTY
INTERNATIONAL
Þingholtsstræti 27
101 Reykjavík
Ísland

Október 2021

Netfang:
amnesty@amnesty.is

Sími: 5117900

www.amnesty.is

Allar myndir eru eign
©Amnesty International
nema annað sé tekið fram.

**PITT NAFN
BJARGAR
LÍFI**